

De la consciència a la conducta. *L'experiència de Tallers per la Llengua.* Edicions 7dquatre, 2009.

Aquest llibre escrit per diversos membres de Tallers per la Llengua, amb pròleg d' Isabel-Clara Simó, conta la feina d'educar en la diversitat ecolingüística: fer-nos més lliures com a poble i com a individus. Els continguts, les experiències, la metodologia, els objectius i els resultats de fer-nos conscients en la diversitat lingüística, i fer-nos practicants actius en l'ecologia de les llengües.

La lectura d'aquest llibre, breu i intens, em porta a reflexionar sobre tres fets fonamentals:

Primer, que la diversitat lingüística comença amb el respecte a l'entorn i al medi propis.

Segon, que la llengua catalana és per als catalans un punt d'acollida: ho és ara, i ho ha estat sempre. Des de **Tallers** ho expressen així: 'Si bé és cert que ens podem entendre sense tenir una llengua en comú (perquè compartim llenguatges comuns), per la cohesió, la integració, la igualtat d'oportunitats i mil coses més ens cal la llengua comuna' (Arnan, 31).

Tercer, com a poble no hem tingut mai cap necessitat de celebrar dates com el 12 d'octubre, perquè hem sabut històricament que el fet de comunicar-nos amb els altres és una forma lliure d'expressió humana. Entendre'ns i de fer-nos entendre és capacitat humana de superació i d'intel·ligència: 'En el cas de les llengües és molt clar que el llenguatge no verbal i la voluntat de comunicar-se són molt més important per a l'eficàcia d'una conversa que no pas la llengua que es parli' (Arnan, 30).

El sen Mercet, un botiguer del meu poble, cap a finals dels cinquanta del segle passat, en començar a comparèixer els primers turistes, suecs i anglesos; va mostrar l'habilitat del llenguatge comú. S'entenia amb els nouvinguts. I per això, de les tres botigues, inclòs el forn de pa, era la que més venia. Diuen -així m'ha arribat- que seia el nouvingut a taula de casa seva, li servia una copa d'herbes de Mallorca (herbes dolces); i anar fent. El resultat: el client, senalla plena per fer dinar i sopar; el botiguer, un fotimer de coses a contar i a compartir amb els del bar; això sí, dient i afirmant que el català de Mallorca es veu que l'entenia tothom. I és tant així com el que contava Guillem d'Efak. El poeta deia que en entrar en una fonda i parlar amb el seu català de Manacor, li havien respost: 'Germanet si no us hagués sentit parlar hauria jurat que éreu negre'.

Dit això, cal que ens demanem dues coses: Primera, per què ara hi ha catalanoparlants que entenen que per comunicar-se només ho poden fer en castellà? Segona, per què hi ha hispanoparlants que diuen que no entenen el mot *café* o *donuts* si va acompanyat d'accent català?

Massa cultura depredadora i poca educació ecolingüística. La història ho deixa clar. El present mediàtic, també. Si fem un cop d'ull als mitjans de comunicació de llengües depredadores o no parlen de certes llengües -hi incloc l'amazig, el català...-; o en parlen malament, però molt malament. I no pens transcriure cap de les seves cèlebres frases perquè no m'interessen; simplement en faig la reflexió.

Hi ha en aquest manual, entre moltes altres coses, tot d'estratègies i normes conductuals per trencar aquests prejudicis preestablerts i nocius. **Tallers** ofereix recursos per 'desaprendre a passar-nos a l'espanyol i aprendre a mantenir-nos en català'.

N'hi ha adreçats als catalanoparlants. El Taller d'Espai Lingüístic Personal o TELP, ideat pels psicòlegs Ferran Suay i Gemma Sanginés: 'L'autoestima és crucial en el tema que ens ocupa, perquè el pessimisme i un sentiment de culpabilitat (que sovint s'expressa en els mitjans de comunicació en un afany obsessiu per l'autocrítica amb relació a tot allò que és català o en català) ajuden a perpetuar l'hàbit de la convergència a l'espanyol' (Palau, 66). Prendre'n consciència implica un modelatge, un canvi conductual. Un estudiant, que assistia a un TELP impartit a la Universitat de Lleida, ho va fer seu d'aquesta manera. Es veu que al restaurant del Campus, i segons constava en català -i per escrit- a la pissarra del menú, aquell dia es podia triar entre pollastre i lluç: 'L'estudiant va demanar 'pollastre amb cervesa, si us plau'; i l'altre va contestar '*no te entiendo... En castellano, por favor...*', i Així diverses interaccions. Finalment, l'estudiant, amb seguretat i condescendència, va preguntar 'què potser t'estic demanant lluç?'. Davant l'obvietat, el cambrer ho va acceptar per entès i li va servir el pollastre' (Palau, 67).

N'hi ha que s'adrecen als adolescents de l'àmbit lingüístic independentment de la llengua familiar o d'ús habitual: El Taller d'Educació per la Llengua o TEL. L'escola ha fet una feina importantíssima en educar en l'ecologia de les espècies; **Tallers** parteix d'aquesta prèvia i hi introdueix el concepte 'ecologia

de les llengües'. La conseqüència: 'els alumnes s'adonen de la importància del tema'. El resultat: 'bona predisposició per fer que el català esdevingui llengua de trobada de les quasi 300 que actualment parlen els alumnes de secundària de l'àmbit lingüístic català (Arnan, 32).

El Taller d'Acollida Lingüística o TAL. Pensat per informar i acollir els nousvinguts: 'Les persones que arriben als Països Catalans mostren, d'entrada, un desconeixement absolut envers la realitat lingüística del país, fruit de l'ocultació que els Estats espanyol i francès fan de la diversitat present en els territoris que tenen sota la seva sobirania' (Bosch, 83).

Si voleu saber-ne més i aprofundir tant en les pròpies mancances com en estratègies diverses de comunicació intergrupals; us animo a fer una passejada per aquest llibre.

Com a catalans, com a nousvinguts o com a habitants del planeta, trencau esquemes preestablerts. I això és aplicable a qualsevol parlant i a qualsevol llengua, com ens recorden els autors.

Rosa Calafat Vila

Càtedra UNESCO de Llengües i Educació (IEC)

Professora de la Universitat de les Illes Balears